

„Az anyagi viszonyoknak ez a kedvező állása... főleg... és elsősorban azon önzetlen és más hazai testületek történetében alig előforduló támogatásnak köszönhető, melyben... az egyesület köré sorakozó szakemberek szűk anyagi viszonyok között is mindenben részesítették. Ennek... köszönhető, hogy az Országos Erdészeti Egyesület munkálkodásának első húsz évét egy olyan örök tulajdont képező székház felavatásával fejezheti be... amely az egyesületnek is minden igényt kielégítő helyiségeket nyújt a zavartalan munkálkodásra.”

A székház felépítése 194 437 forint 46 krajcárba került a berendezéssel együtt. A titkári beszámoló felemlítette, hogy egyesületünk ezen kezdeményezését az erdészetnek egyes nagyérdemű barátai támogatták, így a *Groedl Testvérek* cég a ház fedélszékei ingyen készítette el, a *Thonet Testvérek* cég pedig az egyesületi termék felszereléséhez szükséges 1200 forint értékű székkészletét féláron szállította.

Az épület kapuja felett *egy favágó és Diána* szobrai jelképezték az erdei munkát és a vadászatot. Az egyesület hivatali helyiségei a második emeleten voltak. Középen a közgyűlési terem, balra a kisterem a választmányi ülések számára, mellette az elnöki szoba. Jobbra az alelnököknek és a titkári hivatalnak három szobája. 1892-ig ebben az épületben volt az erdészeti múzeum is.

A korabeli leírás szerint az egyesület székháza az Alkotmány és a Honvéd utca sarkán áll a Lipót-városban az Új Épületen (Neugebäude) túl. Még távoli a város szívéttől, de ha felépül az Országháza és eltakarodik az Új Épület, pad sorok fogják körül venni. Az akkori látnoki szavak valóra váltak, az Országház felépítése a terület beépítése megtörtént és ma már ez a rész Budapest szíve!

A székházat az egyesület több mint 60 évig használta. 1945 után néhány évig a földszinten az újonnan szervezett Budapesti Erdőigazgatóság végezte munkáját. A Közületeket Elhelyező Bizottság 1949 augusztusától az épületet a Külkereskedelmi Minisztérium részére utalta ki.

Dr. Kollwenz Ödön

ELSŐ SZAKMAI MÚZEUMUNK AZ EGYESÜLET SZÉKHÁZÁBAN

Az egyesület új székházának az építése, átadása lehetőséget adott arra is, hogy erdészeti múzeum létesüljön. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület „Köztelkén” 1871-től mintegy 20 éven át fennálló Gazdasági Múzeumot követően az erdészek múzeuma az első szakmai múzeumok között jött létre, így szakunk múltjának szempontjából külön is figyelmet érdemel.

Az erdészeti múzeum létesítésének ötlete *Piso Cornéltól* eredt, aki az 1882. évi máramarosi közgyűlés alkalmából *Bustyaházán* rendezett erdészeti bemutató sikerén felbuzdulva 1883-ban a következő indítványt terjesztette elő: „Hogy az orsz. erd. egy. minden irányban és tökéletesebben teljesíthesse maga elé kitűzött hazafias és tudományos feladatát, állíttassék össze és alapíttassék az egyesület kebelében, a szakba vágó gyűjteményekből és egyáltalában az erdészeti szakhoz tartozó tárgyakból egy egyesületi szakmúzeum, mely czélszerű és gyakorlati berendezése mellett könnyen áttekinthető módon gyakorlatilag is erősítse és gazdagítsa egyfelől az egyesületi tagok ismereteit és nyújtsa fogalmat másfelől minden érdeklődőnek azon tárgyakról, berendezések-

Az 1885. évi kiállítás egyik tárgya, 1961-től a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban

ről, és eszközökről, melyek az erdőgazdaság körében használtak.” Az egyesület választmánya, majd az 1883. évi közgyűlése a múzeum alapítását össze kívánta kapcsolni a székház vételének, illetve építésének ügyével.

Ahogy haladt az új székház építése, úgy került egyre elérhetőbb közelbe az erdészeti múzeum megvalósításának a lehetősége is. Különösen az 1885. évi Budapesti Országos Kiállítás idején élénkült meg a múzeummal kapcsolatos érdeklődés. Piso Cornél a kiállításra felküldött rovar-, fag- és rügygyűjteményét felajánlotta a létesítendő múzeum számára. Luczenbacher Pál pedig az OEE közgyűlésén indítványt terjesztett be a kiállításon látott tárgyak egy részének megszerzésére. A kiállítás lebontása előtt háromtagú bizottság járta végig a csarnokokat, és összeírta a leendő múzeum céljára szóba jöhető tárgyakat. A megkeresett kiállítók jelentős része készségesen felajánlotta — legtöbbször az egész kiállítási anyagát — az erdészeti múzeum számára, így a gyűjtemény gyorsan gyarapodott. Mivel a székház még nem készült el, az eszközök ideiglenes elhelyezéséről kellett gondoskodni. Az épülő székházzal szemben lévő kereskedelmi akadémia igazgatósága átadta házuk alagsori helyiségeit, ahol a kiállításról megszerzett anyagot elhelyezhették.

„Együtt tekintve az összehordott tárgyakat — olvashatjuk a bizottság 1885. december havi jelentésében — kétségtelen, hogy gyűjtésünk magában véve még nem elégséges arra, hogy tervezett múzeumunk mindjárt kezdetben teljesen összeállítható, s nyilvános használatra átadható legyen, de annyit már is el lehet mondani felőle, hogy a meglevő anyag alapját képezheti a további gyűjtésnek.”

Amikor az 1886. évi közgyűlésen a múzeumi kérdésre került sor, a titkár jelenthette, hogy a tárgyakat áthordták az új épület alagsori helyiségeibe, kiállításuk az épület belső berendezésének (szekrények, tárlók) elkészültétől függ. Végül 1887-ben helyezhették el a tárgyakat kiállítási helyükön. Ugyan-

ekkor kiadtak egy gyűjteményjegyzéket is, amely alapján át lehet tekinteni a székház első berendezését, illetve a múzeumi tárgyak elhelyezését.

A Czigler Győző által tervezett bemutató legnagyobb tételét a *gróf Forgách Károly* által ajándékozott trófeagyűjtemény jelentette. 1887 októberéig 1756 darab különféle trófeát adott át az egyesületnek, sőt azok felszerelési költségeit is vállalta. A gróf a trófeákat eredetileg a Nemzeti Múzeumnak ajánlotta fel, onnan került át az OEE székházába úgy, hogy az alapszabályt az ajándékozó kikötésének megfelelően módosították: ha az OEE feloszlana, a trófeákat visszajuttatják a múzeum részére. (Később a trófeák egy része a Magyar Mezőgazdasági Múzeumba került.) A szarvas-, dám- és őzágancsok, mufloncsigák meghatározták az egész belső berendezés összhatását. A trófeákon kívül 15 festményt, illetve fényképet helyeztek el a szobákban. Az uralkodó és a trónörökös képén kívül láthatók voltak itt a Delibláti—homokpuszta erdősítéséről és máramarosi tutajozásról készült fényképek.

A nagy tanácsteremben felállított könyvszekrények alsó részét fiókossá alakították. Ezekben a fiókokban helyezték el a *Magyarországon honos fák és cserjék gyűjteményét*, a *faszéngyűjteményt*, a *rügygyűjteményt*, a *maggyűjteményt*, a *rovargyűjteményt* és a *faminták gyűjteményét*. Kiegészítésükre, teljessé tételükre is volt lehetőség. Az összes, erdészetiileg jelentős fát, rovarot kívánták itt bemutatni.

Az *erdészeti szerszám- és eszközgyűjteményt* táblákra szerelve a folyosón állították ki. A hat táblán talajművelésben használatos tárgyakat, ültetési és ápolási eszközöket, fakitermelésben használt szerszámokat, közelítő- és szállítóeszközöket és a fafeldolgozásban alkalmazott tárgyakat láthattak itt a tagok és az egyesület vendégei. A könyvalakú *falemezgyűjteményt* az 1885. évi kiállítás anyagából a vallás- és közoktatásügyi miniszter letétként engedte át. Végül egyéb tárgyak, különleges vadkankoponya, medvefej, vadmacska is szerepeltek a bemutatóban. A kiállításra nem került anyag is jelentős volt, ugyanakkor ajándékozások folytán tovább gyarapodott a gyűjtemény. Az 1890. évi bécsi kiállítás anyagából például nagyon szép fejszegyűjtemény jutott az egyesület tulajdonába.

Az 1891-ben tartott közgyűlésen — a helyiségek takarítása és felújítása miatt — a gyűjtemény értékesítéséről, illetve az erdőéri szakiskolák közötti felosztásáról hoztak döntést.

Forgách Károly 1896-ban újabb agancsokat adott át, a milleneumi kiállítás tárgyaiból anyagukat többen is felajánlották, de azokat az egyesület elhelyezni nem tudta, hanem értékesítette és a befolyt összeggel a *Wagner Károly-alapítványt* növelte. Az egyesület székházába később bekerült értékes tárgyak (bútorok, festmények stb.) a berendezést gazdagították, de a szervezett gyűjtés, ezzel a hazai erdészeti múzeum ügye lehanyaglott.

Az erdőéri szakiskoláknak küldött anyag részbeni örököse a Magyar Mezőgazdasági Múzeum lett. Ásotthalomról 1961-ben került a Vajdahunyad-várba annak a gyűjteménynek egy része, amely az 1885. évi kiállítást követően az OEE gyűjteményét képezte. A szakiskolában maradt anyagból az iskola centenáriuma alkalmából kiállítást rendeztek, és állandó bemutatót létesítettek. A Vajdahunyad-várban pedig az új erdészeti kiállításon látható néhány, még az OEE gyűjteményéből származó tárgy. Így az első erdészeti múzeum anyaga tovább szolgálja a hazai muzeológiát, száz év múltán is tanúskodik az Országos Erdészeti Egyesületen belül elindult kezdeményezésről.

Oroszi Sándor